

**Katse kohti tulevaisuutta
perinteitä kunnioittaen
jo 600 vuotta**

VUODESTA 1423
600
TAMMELA

Tammela vuodesta 1423

Kansakuntamme taival on ollut pitkä ja vaivalloinen. Ruotsin kuningaskunta alkoi vahvistua 1400-luvulla, kun Tanska menetti mahtiasemansa. Suomea ei ollut olemassa. Turku oli itäisen maakunnan keskus. Kuninkaatt perustivat kaupunkeja ja seurakuntien perustaminen laajeni. Asutus oli hajanais-ta ja vaatimatonta.

Näissä oloissa perustettiin Tammelan seurakunta/pitäjä. Olemme yksi vanhim-mista pitäjistä. Porras oli aluksi hallin-nollinen keskus. Siellä pidettiin käräjät jo 1428, Piispa Maunu Tavast perusti uusia pitäjiä. Hämeen Härkätie ja Kokemäen-joen vesistö olivat kulkuväyliä.

Alueemme historiaan tutustumme laajasti pian alkavan juhluvuoden aikana. Aloit-tamme juhluvuotemme tohtori **Teemu Keskisarjan** historialuennolla 10. tammi-

kuuta Tammelan kunnanvirastolla.

Juhlatoimikunnassa olemme työskennel-leet arvokkaan ja monipuolisen koko-naisuuden aikaansaamiseksi. Tammelan seurakunta ja -kunta vastaavat juhluvuoden tavoitteiden onnistumisesta.

Olisi arvokasta, jos voisimme seutukun-nalla yhdessä muistella yhteisiä juuriam-me. Kunnioitamme monin eri tavoin aiempien sukupolvien työtä. Köyhästä maakunnasta on kovalla työllä rakennettu maailman onnekkaimman maa. Saavutus on ihme, josta voimme olla ylpeitä.

Tule Sinäkin viettämään yhteistä juhlaa vapaan maan vapaana kansalaisena.

Martti Pura

Juhlatoimikunnan puheenjohtaja

Tammelan Seurakunnan 500-vuotisjuhlan toimikunta. Takarivissä vasemmalta: K. Korpela, L. Aaltoila, A.Laiho, K.O. Kokkinen, Luotonen, O. Jaakkola, K. Stening. Edessä vasemmalta: Agnes v. Konow, Alma Laiho, Maria Vahanen, Hilma Jaakkola, Eedla Jaakkola, Lilli Suninen, Hilma Kokkinen, Anna Vekkilä, Augusta Korpela, Hilma Mansikkaniemi.

Juhlatoimikunnat 100 vuotta sitten ja nyt

Tammela 600 vuotta -juhlatoimikunta. Ylhäällä vasemmalta: kanttori Katja Korja, sivustustoimenjohtaja Pekka Lintonen, seurakunnan luottamushenkilö Seppo Kujala, kunnanhallituksen puheenjohtaja Eero Pura, suntio Heli Heikkilä ja tekninen johtaja Jari Kauppi. Alhaalla vasemmalta: kunnanvaltuuston puheenjohtaja Olli-Pekka Jasu, juhlatoimikunnan puheenjohtaja Martti Pura, juhlatoimikunnan sihteeri Päivi Pajja, kirkkoherra Juha Koivulahti ja nuorisovaltuuston sihteeri Lempi Lintukorpi.

Tammela 600 vuotta -juhla- kirja ilmestyy syyskuussa 2023

Tammelan 600-vuotisjuhlavuoden kunniaksi julkaistava juhla-kirja käsittelee Tammelan historiaa kaukaisesta menneisyydestä aina nykypäivään saakka monipuolisesti eri näkökulmista. Kirjoittajien joukossa on arkeologi, eri historia-alojen ammattilaisia, entinen Forssan Lehden päätoimittaja ja tammelalaislähtöinen entinen ministeri. Kirjan artikkelit on jaettu kuuteen eri teeman mukaiseen päälukuun.

Teemat ja niiden kirjoittajat:

1. Kehittyvä kunnallishallinto

Museoviraston entinen pääjohtaja, FT **Juhani Kostet** ja forssalainen paikallishistorioitsija, FM **Juhani Norbäck**: *Pitäjänkokouksista kunnanvaltuustoon.*

2. Muinaisten ja menneiden aikojen jälkiä

Museoviraston entinen pääjohtaja, FT **Juhani Kostet**: *Karttojen kertomaa – teitä ja teiden vierustoja.* Arkeologi, FM **Hanna-Maria Pellinen**: *Metallinetsinharrastuksen vaikutus Tammelan asutuskuvan muotoutumiseen ja Tammelan kadonneet kirkot – Portaan ja Saaren kappeliin jäljillä.* Taidehistorioitsija, FM **Tiina Rekola**: *Kadonnut vanha Mustiala valokuvissa.* Entinen maatalousministeri ja kunnanjohtaja **Martti Pura**: *Kiitollisuuden kirkko.*

3. Kansan kaitsijoita ja sielunpaimenia – Tammelan merkittäviä kirkkoherroja

Museoviraston entinen pääjohtaja, FT **Juhani Kostet**: *Tammelan kirkkoherra Laurentius Petri Aboicus Suomen historian tulkkina.*

Lisätietoja
kirjan
ilmestymisestä ja
ennakkotilauksesta
kevään 2023 aikana:
www.tammela.fi

Kirkkohistorian dosentti, TT **Esko M. Laine**: *Johan Amnell*. Suomen ja Skandinavian historian dosentti, FT **Anneli Mäkelä-Alitalo**: *Johan Amnellin muotokuva ja sen maalannut Margareta Capsia*. Forssalainen paikallishistorioitsija, FM **Juhani Norbäck**: *Nils Magnus Tolppo ja August Edvard Granfelt*.

4. Saaren kartano - pitäjän keskeinen vaikuttaja

Euroopan historian dosentti, FT **Liisa Suvikumpu**: *Saaren kartano – Tammelan sydän*. Forssan Lehden entinen päätoimittaja **Kari Grahn**: *Salaperäinen ja kiehtova Kukkuramäki*.

5. Tiedon poluilla

Museoviraston entinen pääjohtaja, FT **Juhani Kostet** ja forssalainen paikallishistorioitsija, FM **Juhani Norbäck**: *Kansanopetuksen juurilla*. Hämeen ammatti-

korkeakoulun Mustialan yksikön entinen yliopettaja, FT **Hannu Heinilä**: *Mustiala maatalous- ja maaseutukoulutuksen keskuksena*. Paikallishistorian tuntija, kotiseutuaktiivi ja Tammelan kirkon entinen suntio **Seppo Kujala**: *Aarteita voi joskus löytää ihan läheltä*. Tammelan kunnan vapaa-aikasihteeri **Päivi Paija**: *Liesjärven kansakoulun opettaja Sulo Tanninen ja tämän kotiseututyö*.

6. Hakkapeliitoista talonpoikaiseen jatkuvuuteen Tammelassa

Opettaja ja tietokirjailija, KM **Pekka Laatu**: *Ex agamine Haccapelorum libera nos Domine*. Kulttuurihistorioitsija, FM **Marketta Havola**: *”Sivistys alkaa siitä, että me tunnemme kuuluvamme yhteen edellisten sukupolvien kanssa.” – Jalmari Finne Tammelassa historian tuntemusta vahvistamassa*.

Suomen, Tammelan pitäjän ja Härkätien TALOUS- JA SOTAHISTORIAA

historioitsija ja yrittäjä **Teemu Keskisarja**
Ti 10.1.2023 klo 18.00 Tammelan kunnantalon
valtuustosalissa. **Vapaa pääsy!**

www.tammela.fi

kuvaaja Kaisa Kautto

Osa Eeva Ojasen kirjoituksesta Tammela 575- juhla kirjasta:

Tammelan pitäjän ja seurakunnan synty vuonna 1423

Tammelan pitäjän ja seurakunnan synty on johdettu vuodesta 1423, jolloin Tammela-nimi ensi kerran esiintyi asiakirjoissa. Tammikuun 26. päivänä 1423 olivat Janakkalan käräjillä perintöasioissa todistajina Matti Kotte ja Lauri Tammelasta. Nimet Matti ja Lauri viittasivat kristilliseen perintöön ja heidän sukusiteensä Hattulan emäpitäjään, josta Janakkala juuri oli erotettu itsenäiseksi hallintopitäjäksi. Miesten matka Tammelan kylästä kulki jäätyneen Pyhäjärven yli ja kapeaa talvitietä kohti Portaan kieveria Härkätien varrella, jota pitkin se jatkui Renkoon ja ohi Hämeen linnan Janakkalan kärjäntaloon.

Hämäläinen Härkätie oli Ruotsinvallan alusta 1200-luvulta lähtien Turun ja Hämeen linnojen välinen valtavyly ja tärkeä kauppatie, joka jatkui Viipuriin saakka. Se oli yksi Suomen vanhimmista pääteistä,

jotka on mainittu Jaakko Teitin valitusluettelossa vuodelta 1556. Luettelo sisälsi myös teiden varsilla sijainneet kievarit, joiden rakentamisesta Ruotsin laki vuonna 1350 sääti.

Portaan kieverista oli lähimpiin Someron ja Rengon majataloihin matkaa kuusi peninkulmaa eli 36 kilometriä. Härkätie ei seuraillut Tammelan alueella vesistöjen rantoja eikä harjujen rinteitä, vaan se puski lounaasta koilliseen halki asumattomien seutujen ja harjujen yli. Siksi se oli mäkinen ja mutkainen.

Tammelan seudun kiinteä kyläasutus oli muotoutumassa 1400-luvulla muutto- liikkeenä kahdelta suunnalta, toisaalta Hattulan seudulta Härkätietä ja metsäjärvä pitkin, ja toisaalta Loimijoen vesistön vartta seuraten Varsinais-Suomen ja Satakunnan alueelta, josta Hattulan seudun

asutuskin oli peräisin. Härkätien varteen syntyneet Portaan ja Letkun kylät esiintyvät asiakirjoissa 1400-luvun jälkipuolella. Portaassa sijaitsi keskiaikainen puinen kappelikirkko, joka jäännöksiä oli vielä 1700-luvulla näkyvissä. Portaasta erkani keskiajalla Tammelan kylään johtava väylä, jonka varrelle syntynyt Ojaisten kylä oli tavallaan Portaan jatke.

Asutus oli keskittymässä Pyhäjärven ja Loimijoen tuntumaan Härkätiestä kymmenisen kilometriä luoteeseen. Tammelan kylästä tuli kirkollinen keskus, jonne rakennettiin 1400-1500-lukujen taitteessa kirkko. Pyhäjärven rannalla sijaitsevat Kaukolan, Saaren, Kankaisten, Hevoniemen, Kydön ja Riihivalkaman kylät sekä hiukan etäisemmät Torron, Talpian ja Sukulan kylät olivat peräisin keskiajan lopulta.

Mustiala, Kaukjärvi, Hykkilä ja Lungas muodostuivat samoihin aikoihin Pyhäjärven vesireitin tuntumaan. Ensimmäisen maakirjan mukaan vuonna 1539 oli verotettavia taloja ja isäntiä kaikissa edellä mainituissa kylissä, mikä osaltaan viittasi kylien huomattavasti varhaisem-

paan kiinteään asutukseen. Häiviä, Kallio, Liesjärvi ja Patamo ilmestyivät maakirjaan 1500-luvun puoliväliin mennessä.

Kiinteää asutusta seurasi paikallishallinnon muodostaminen myös Lounais-Hämeeseen. Uusi Loimon hallintopitäjä rajattiin vuonna 1458 käsittämään Pitkäjärven, Hirsjärven, Tammelan, ja Jokioisten neljännekset. Käräjät istuivat Ojaisilla ja Portaassa, josta vanhin tallennettu pöytäkirja on vuodelta 1463. Paikallishallinnon johdossa oli nimismies, joka valittiin talollisten joukosta vielä 1700-luvun alussa.

Sen jälkeen tuli virkamiesten aika. Nimismiehen velvollisuutena oli huolehtia, että käräjätupa oli valmiina, oikeutta istuva Sääksmäen tuomiokunnan tuomari sai ylläpidon ja hänen avukseen valitut 12 lautamiestä olivat paikalla. Laajan hallintopitäjän eri kylistä valittujen lautamiesten nimet merkittiin pöytäkirjaan. Kun myös oikeudenkäyntien osapuolina oli nimeltä mainittuja henkilöitä, vanhimmat arkistotiedot Tammelan kylistä ja niiden asukkaista sisältyvät käräjäpöytäkirjoihin.”

Sotaveteraanimuseo, Manttaali

Tammelan Sotienajan Perinneyhdistyksen hallinnoima Sotaveteraanimuseo esittelee sotiemme esineistöä; pukuja, puhdetöitä, kirjallisuutta ja karttoja. Näkyvillä on myös kunniamerkkejä, Lotta-esineistöä ja mm. soittokunnan sodissa käyttämät torvet. Avoimna tammi-kesäkuussa kuukauden toisena sunnuntaina 11.30-14.00, heinäkuussa joka sunnuntaina 11.30-14.00, elo-marraskuussa kuukauden toisena sunnuntaina. 11.30-14.00. Lisäksi avoimna Kansallisena veteraanipäivänä 27.4. ja Kaatuneitten muistopäivänä toukokuun kolmantena sunnuntaina. Muina aikoina esim. ryhmille sopimuksen mukaan.

*Osoite: Forssantie 136, Tammela,
Yhteystiedot: Antero Mäkinen,
puh. 040 0693306,
anteromakinen56@gmail.com*

Hyvinvointi- haaste juhla- vuodelle

Tutustu joka kuukausi sinulle uuteen Tammelan kulttuuri- tai luontokohteeseen. Muista tehdä merkintä Tammelan hyvinvointikorttiin! Ota myös kuva someen ja käytä hashtagia #hyvinvointiatammelasta.

*Lisätietoa hyvinvointikortista:
www.tammela.fi*

Juhlavuoden kalenteri 2023

Ajankohtainen kalenteri osoitteessa www.tammela.fi.

Juhlavuosi Tammelassa on täynnä upeita tapahtumia! Kalenteri päivittyy vuoden mittaan.

Tammikuu

10.1. klo 18.00 Luento Tammelan kunnantalon valtuustosalissa. Aiheena Suomen, Tammelan ja härkätien talous- ja sotahistoriaa. Historioitsija Teemu Keskisarja. Vapaa pääsy.

15.1. klo 15.00 Mitä Tammelan kirkossa laulettiin 1500-luvulla? Tammelassa säilyneet liturgisen musiikin käsikirjoitukset. Luento seurakuntakodilla, musiikin tohtori ja tutkija Jorma Hannikainen. Vapaa pääsy.

15.1. Timanttiset hiihtokilpailut Tammela 600 vuotta.

19.1 klo 18.00 Pyhän Henrikin muistopäivän rukoushetki Tammelan kirkossa. Musiikkia 1500-luvulta. Liturgi lääninrovasti Esa Löytömäki. Kanttori Katja Korja, Tammelan kirkkokuoro sekä Pyhän Henrikin projektikuoro.

22.1. klo 13.00 Kirkko kylässä -messu Riihivalkaman koululla ja sen jatkoksi Seppo Kujalan luento Seurakunta 600 v.

Helmikuu

5.2. klo 13.00 Kirkko kylässä -messu Teuron koululla ja sen jatkoksi Seppo Kujalan luento Seurakunta 600 vuotta.

12.2. klo 15.00 Lauluja ystäväille -konsertti kirkossa. Viuhdin kamarikuoro ja Tammelan kirkkokuoro. Vapaa pääsy, vapaaehtoinen rahalahja yhteisvastuukeräykseen. Sama konsertti Viuhdin kirkossa samana päivänä klo 18.

18.2. klo 18.00 Tammelan Marttojen Tammela-neuleiden julkaisun julkistaminen ja Iltamat Auran Pirtillä.

19.2.klo 13.00 Kirkko kylässä -messu Torron kappelilla ja sen jatkoksi Seppo Kujalan luento Seurakunta 600 vuotta.

19.2. klo 14.00 Tammela 600 v.-lumikenkäily Torronsuon kansallispuistossa. Lisätietoja www.erarenki.fi.

Maaliskuu

1.3. klo 18.00 Neuloisitko oman Tammela-neuleen? Martoilta saat opastusta ja vinkkejä. Tammelan kunnantalon valtuustosalissa.

5.3. klo 13.00 Kirkko kylässä -messu Susikkaan kylätalolla ja sen jatkoksi Seppo Kujalan luento Seurakunta 600 vuotta.

8.3. klo 18.00 Neuloisitko oman Tammela-neuleen? Martoilta saat opastusta ja vinkkejä. Tammelan kunnantalon valtuustosalissa

12.3. klo 13.00 Seurakunta 600 vuotta - Kirkko ennen ja nyt -näyttelyn avajaiset seurakuntakodilla. Näyttelyssä on esillä rinnakkain kirkon historiallista esineistöä sekä Forssan kuvataidekoulun oppilastöitä, joiden innoituksena on ollut kirkon nykyinen interiööri. Vapaa pääsy.

13.3. Reserviläisten juhlahiihto.

13.-17.3. klo 17-19 Seurakunta 600 vuotta – Kirkko ennen ja nyt -näyttely on avoinna yleisölle.

15.3. klo 13.00 Neulouisitko oman Tammela-neuleen? Martoilta saat opastusta ja vinkkejä. Kirjaston Hillassa.

18.3. Kartanonherra Ernst Gustav von Willebrand - bussikerros Tammela-Forssa-Jokioinen. Sisältää kahvituksen. Lounais-Hämeen oppaat.

19.3. klo 12-13 Seurakunta 600 vuotta – Kirkko ennen ja nyt -näyttely on avoinna yleisölle.

19.3. klo 13.00 Kirkko kylässä -messu Portaankylätalolla ja sen jatkoksi Seppo Kujalan luento Seurakunta 600 vuotta.

25.3. Tehtaanpatruuna Axel Wilhelm Wahren - bussikerros Jokioinen-Forssa-Tammela. Sisältää kahvituksen. Lounais-Hämeen oppaat.

26.3. klo 12-13 Seurakunta 600 vuotta – Kirkko ennen ja nyt -näyttely on avoinna yleisölle.

Huhtikuu

1.4. klo 13-15 Kohti pääsiäisen iloa -tapahtuma lapsiperheille seurakuntakodilla. Virpomisoksien askartelua, leivontaa ja mahdollisuus tutustua *Seurakunta 600 vuotta - Kirkko ennen ja nyt* -näyttelyyn lapsille suunnatusti.

2.4. klo 12-13 Seurakunta 600 vuotta – Kirkko ennen ja nyt -näyttely on avoinna yleisölle.

9.4. klo 12-13 Seurakunta 600 vuotta – Kirkko ennen ja nyt -näyttely on avoinna yleisölle. Näyttely on myös tilauksesta avoinna ryhmille. Tilaukset seurakuntatoimistosta sen aukioloaikoina, ks. www.tammelanseurakunta.fi.

20.4. klo 18.00-20.00 Pekka Laatu luennoi hakkapeliittojen historiasta. Sen jälkeen 1600-luvun musiikin konsertti kirkossa.

30.4. klo 15.00 Perheiden vapputapahtuma seurakuntakodilla. Munkkeja, simaa ja mukavaa ohjelmaa. Vapaa pääsy.

Toukokuu

12.5. klo 14.00 Suomen lasten metsäretkipäivä Saaren kansanpuistossa

18.5. klo 12.00 Helatorstain kansanlaulukirkko kirkossa. Kirkkokahvit seurakuntakodilla. Jos sinulla on kansallispuku, kansallispuvun henkinen muu asu tai vaikka osa kansallispuvusta (esim. paita, liivi, helavyö, tasku tms.), niin pukeudu mieluusti siihen. Tuuletetaan

kansallispukuja yhdessä 600-vuotiaan emäpitäjän kunniaksi!

28.5. klo 12.00 Helluntain messu Saaren kansanpuistossa.

Kesäkuu

10.6. Tammela 600 v. yleisurheilun juhlakisat.

10.6. Susikas Soikoon! Pelimannitapahtuma.

10.6. Hämeen härkätiellä -retki. Forssa- HML-Tammela-Somero. Ilmoittautumiset etukäteen. Opas Sirpa Rauhala.

11.6. Kotieläinpäivä Riihivalkaman Ihamäentiellä.

20.6. klo 22.00 Tammela 600 v. Yötön Yö -melontaretki Saaren kansanpuistossa.

Lisätietoja www.erarenki.fi.

22.6. klo 15.30 Tammelan hautausmaan opastus. L-H oppaat.

29.6. klo 19.00 Suomalaisen barokki-orkesterin kamarimusiikkiryhtyeen konsertti Tammelan kirkossa. L-H Musiikkipäivät.

30.6. klo 14-16 Tammelan kesäasukaspäivä-tapahtuma.

Heinäkuu

1.7. klo 11.00 Tammelan kulttuuriiinti - avovesiuintiretki kulttuurista ja historiasta kiinnostuneille. Nahkurinverstas - Saaren kansanpuisto- Oxroadultra.

8.7. klo 12.00 Kansanmusiikkia Kansanpuistossa -kansanmusiikkitapahtuma Saaren kansanpuistossa. Lounais-Hämeen musiikkipäivät.

12.7. klo 14.00 Saaren kansanpuiston opastus kotiseutuaatteen hengessä, oppaana Arja Sura.

15.7. klo 10.00 Teuron kulttuurikävely, oppaana Lauri Terho.

16.7. klo 10.00 Teuron kulttuurikävely, oppaana Lauri Terho.

16.7. klo 14.00 Tammela 600 v. -melontaretki järviylängön perinnemaisemassa.

Lisätietoja www.erarenki.fi.

22.7. klo 9.00 Hämeen härkätiellä -retki.

Forssa-HML-Tammela-Somero. Ilmoittautumiset etukäteen. Opas Sirpa Rauhala.

25.7. klo 10-16 Härkätie-päivä -opastuksia ja ohjelmaa välillä Tervalampi-Porras-Letku.

**25.7. klo 13-19 Kynnäränharjun perinne-
päivä** Hyypiön kämpän ympäristössä Liesjär-
ven kansallispuistossa.

25.7. klo 9.00 Härkätie-opastus Arja Sura.
Tammela- Renko-Porras-Letku- Tammela.
L-H Oppaat.

**28.-30.7. Portaen Nahkurinverstaan taide-
kesä.** Tapahtuman yhteydessä ”Virtuaalinen
Portaanraitti”.

29.7. klo 18.00 Liesjärven tervajuhla
Liesjärven työväentalolla.

31.7. klo 13.00 Luento Loimon/Portaan
historiasta Portaen kylätalolla.

Elokuu

5.-6.8. klo 10-17 Hakkapeliittatapahtuma
teemalla 1600-luvun musiikki.

12.8. Pyhän Mikaelin vaellus Portaasta
Tammelan kirkolle.

26.8. klo 10-16 Koko perheen metsäjämät
Saaren kansanpuistossa.

26.8.klo 18.00 Tammelassa Soi- koko perheen
konsertti Saaren kansanpuiston lavalla.

30.8. klo 18.00 Luentosarja Tammelan seura-
kunnan kirkkoherroista ja heidän ajoistaan.

31.8. klo 18.00 Kylien kehitys keskiajalta
1900-luvulle; FT, tutkija Kirsi Laine, Sarka-mu-
seo. Wahren opisto ja Bucht-suku ry.

Syyskuu

**3.9. klo 15 Tammela 600 Jazz-konsertti kir-
kossa.** Ulf Krokfors, Frans Thomsson, Hooper
Santos, Teijo Suomi ja Hannu Mäkelä. Vapaa
pääsy.

6.9. klo 18.00 Luentosarja Tammelan seura-
kunnan kirkkoherroista ja heidän ajoistaan.

13.9. klo 18.00 Luentosarja Tammelan seura-
kunnan kirkkoherroista ja heidän ajoistaan.

**14.9.klo 18.00 Tammelan vanhat kylät,
kantatalot ja -suvut;** Sukututkimusvastaava
Erkki Tiensuu, Wahren opisto ja Tammelan
Bucht-suku ry.

**16.9. Kartanonherra Ernst Gustav von Willeb-
rand - bussikierros** Tammela-Forssa-Jokioi-
nen. Sisältää kahvituksen. L-H Oppaat.

20.9. klo 18.00 Luentosarja Tammelan seura-
kunnan kirkkoherroista ja heidän ajoistaan.

23.9. Tehtaanpatruuna Axel Wilhelm Wahren
- bussikierros Jokioinen-Forssa-Tammela.
Sisältää kahvituksen. L-H Oppaat.

27.9. klo 18.00 Luentosarja Tammelan seura-
kunnan kirkkoherroista ja heidän ajoistaan.

28.9.klo 18.00 Kartat kertovat Tammelan
kylien kehityksestä; Pj., TKT Matti K. Hakala;
Wahren opisto ja Tammelan Bucht-suku ry.

29.9. klo 17.00-21.00 Mikaelin tapahtuma
Tammelan kunnantalo, Kirkko ja ympäristö.

**30.9. klo 13.00 Tammelan juhlaikijan julkista-
mistilaisuus** Tammelan kunnantalolla.

Lokakuu

**1.10. klo 10.00 Tammela 600 vuotta -juhla-
messu kirkossa.** Tammela 600 v. -juhla Tam-
melan kunnantalolla.

12.10. klo 18.00 Miten itse voin tutkia
Tammelan sukuani netissä? Arkistojen käyttö
ja Geni; Pj. Matti K. Hakala & Geni-vastaava
Tiina Valjakka, Wahren opisto ja Tammelan
Bucht-suku ry.

**PVM AVOIN Luento Liesjärven kylän kehi-
tyshistoriasta** In Memoriam - Eeva Ojanen.
Muistoseurat.

PVM AVOIN Portaen koulu 125 vuotta kan-
sanopetusta. Tilaisuudessa julkaistaan lisäksi
Tammelan kansanopetuksen historian päivitys.

Marraskuu

6.11. Ruotsalaisuuden päivä.

Joulukuu

**5.12. Tammelan koulukeskuksen itsenäisyys-
juhla** teemalla Tammela 600 vuotta.

**31.12. Juhlavuoden päätöstilaisuus Tamme-
lan kunnantalolla.** Muistetaan juhlavuoden
aikana syntyneitä lapsia.

Tammela kutsuu laulun- tekoon!

Musiikki jättää pysyviä jälkiä ihmisen mieleen. Lapsuudessa opitut laulut kantavat vahvoja tunnemuistoja vielä ikäihmisenäkin. Tuttujen laulujen laulaminen ja yhdessä muistelu on merkittävää hyvinvoinnin kannalta. Lauluilla tuodaan toivoa ja rohkeutta elämän erilaisiin hetkiin. Tammelassa ylläpidetään perinteitä ja luodaan uutta.

Tammelan laulu on sävellys- ja sanoituskilpailu lauluntekijöille. Jos et vielä ole lauluntekijä, nyt on tilaisuutesi!

Tammelassa Soi - koko perheen konsertissa Saaren kansanpuiston lavalla esitetään uusi, ennen julkaisematon laulu. Ehkä juuri sinun laulusi?

Tammelan laulu on kaikille avoin sävellys- ja sanoituskilpailu.

Tutustu kilpailun sääntöihin osoitteessa www.tammela.fi ja toimita laulusi postitse tai sähköisesti 20.6.2023 mennessä.